

Oponentský posudek diplomové práce

Jméno diplomanta: Ivana Gerhardová

Téma a rozsah práce: **Právní režim Antarktidy, zejména ochrana jejího životního prostředí a postavení České republiky** (70 s. vlastního textu resp. 92 s. včetně příloh)

Datum odevzdání práce: červen 2012

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Antarktický smluvní systém je unikátním mezinárodním smluvním uspořádáním upravujícím celou škálu oblastí a stanovícím nejrůznější závazky, od zmrazení územních nároků až po ochranu životního prostředí. V rámci celého systému je řešena celá škála detailních otázek, včetně pravomoci, způsobů řešení sporů, fungování kontrolního systému a další. Systém je navíc pozoruhodný také tím, že smluvní strany mají různé postavení a do toho všeho se začínají oběhovat názory, že původní územní nároky jsou do jisté míry mezinárodně překonané a že by Antarktida měla zůstat pod správou mezinárodního společenství jako tzv. *res comunis omnium*, stejně jako je tomu v případě volného moře nebo kosmického prostoru. Stále aktuální se téma stává aktuálnějším zejména v současné době, kdy se stále více začíná diskutovat, zda unikátní antarktický ekosystém zachovat nebo zda přece jen neprolomit zákazy jiného než vědeckého využití Antarktidy a nezačít využívat její nerostné bohatství. Mezinárodní společenství proto čeká test soudržnosti a solidarity. Uvidíme, zda a jaké zájmy převládnu. V každém případě je dobré zmapovat důkladně všechny právní aspekty a být tak argumentačně připraven na diskusi o osudu antarktického systému. Nezanedbatelný význam má znalost smluvního systému již nyní, neboť i Česká republika se podílí na vědeckém výzkumu na Antarktidě a pouze důkladná znalost smluvní úpravy může zajistit bezproblémové dodržování smluvních závazků, jichž je Česká republika stranou.

Diplomová práce je členěna do čtyř částí. První z nich je věnována úvodnímu seznámení s Antarktidou, jejími přírodními podmínkami a krátkému exkursu do historie v podobě prvních objevitelů a dobývání jižního pólu. V druhé části se práce věnuje vývoji Antarktického smluvního systému, zejména s ohledem na úpravu jurisdikce, řešení sporů, mezinárodní odpovědnosti a provádění kontroly. Stávající systém se sestává ze Smlouvy o Antarktidě, přijaté v roce 1959 a Úmluvě o zachování antarktických tuleňů, Úmluvě o zachování antarktických mořských živých

zdrojů a Protokolu o ochraně životního prostředí Antarktidy ke Smlouvě o Antarktidě, přijatých později. Součástí systému jsou i další instrumenty, přijímané na každoročních schůzkách smluvních stran. Třetí část se soustřeďuje na úpravu ochrany životního prostředí, jež je obsažena v několika mezinárodních smlouvách v rámci Antarctic Treaty System. Samostatná část je pak věnována Madridskému Protokolu, který je z hlediska ochrany životního prostředí Antarktidy patrně nejvýznamnějším dokumentem. Poslední část se zabývá implementací a aplikací antarktického smluvního systému v České republice, a to nejen proto, že Česká republika získala konzultativní status v rámci konzultativních schůzek, ale také proto, že byla na Rossově ostrově zřízena vědecká polární stanice Masarykovy univerzity, a v neposlední řadě také proto, že do Antarktidy směřuje z České republiky stále více turistů a také ti musí být poučeni o tom, jaká pravidla a omezení v Oblasti existují. Práce je zakončena přehledným závěrem, ve kterém autorka syntetizuje své poznatky. Cílem práce je proto shrnutí zásadní mezinárodní a české právní úpravy vztahující se k Antarktidě.

2. Náročnost tématu:

Zpracování práce vyžadovalo důkladnou analýzu platné mezinárodněprávní úpravy a porovnání, jakým způsobem je mezinárodní úprava implementována ve vnitrostátním právním řádu. Téma práce je proto možno považovat za standardně náročné, předkladatelka práce se musela důkladně seznámit s relevantní mezinárodní smluvní úpravou, stejně jako s úpravou vnitrostátní, pokud jde o relevantní kazuistiku, spory se v daném případě vyskytují pouze velmi mimořádně. Relevantní právní úprava je posuzována se znalostí základních institutů mezinárodního smluvního práva s přihlédnutím k ke specifickým práva ATS. Traktovanou materii se však diplomantce podařilo s přehledem analyzovat a syntetizovat ve srozumitelných závěrech.

3. Hodnocení práce:

Předložená práce je systematicky členěna, autorka se drží zvolené struktury, jazyková styl a formální úroveň jsou na velmi slušné úrovni, která nejen, že zcela odpovídá požadavkům kladeným na obdobný typ prací, ale na řadě míst je i výrazně překračuje. Při zpracování práce vycházela diplomantka z poměrně značného množství primárních a sekundárních zdrojů, které standardně cituje. Snad mohl být citační index rozšířen o více zahraničních autorů, z používané domácí literatury je zjevné, že se s ní autorka práce seznámila opravdu důkladně.

Bohužel se vzhledem k ne příliš velkému množství sporů a chudé kasuistice působí práce poněkud popisněji, není to však vina diplomantky, ale tématu samotného. Na práci resp. na stylu zpracování patrné zaujetí, s nímž byla diplomová práce napsána a je zjevné, že si při zpracování vedla dobře i díky velmi pečlivému a profesionálnímu přístupu vedoucího diplomové práce.

4. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Žádné zvláštní připomínky k ní nelze mít, s ohledem na doporučený rozsah diplomových prací lze konstatovat, že rozsah práce je přiměřený.

Otázky pro ústní obhajobu:

Jaký je vztah mezi ochranou životního prostředí podle UNCLOS a ATS.

Jaká je největší slabina systému řešení sporů v ATS, je-li nějaká slabina patrna.

5. Doporučení:

Závěrem bych rád uvedl, že celkově práci hodnotím kladně, doporučuji ji proto k ústní obhajobě.

V Praze dne 15. září 2012

Vladimír Balaš